

MediaSfera

MediaSfera Piše: Ljubica Jelisivac-Katić Foto: Vladimir Parežanin, Pakt studio, Beograd

U **Palati umetnosti Madlena**, do 9. aprila možete posetiti izložbu „**IGRA SCENE I KOSTIMA**“. Ova izložba sa posebnim povodom predstavlja kostime iz različitih remek-dela pod dirigentskom palicom profesorke Milanke Berberović. Posetite i istražite kostime koji su ostavili neizbrisiv trag na mnogim umetničkim ostvarenjima.

Scenografija, još dok se ne upale svetla, i kostim, koji u mnogim kulturama ima izuzetno značajnu ulogu, integralni su činioci jednog scenskog dela. Zapravo, oni su i nagoveštaj i uvod i nezaobilazni vizuelni i višedimenzionalni okvir za sve što će se odvijati, posebno za ključne momente u komadu, odnosno na njima je dobar deo atmosfere, ali i karaktera dela. Stoga, danas nam je gotovo nezamisliva činjenica da su se sve do sedamdesetih godina 20. veka, doprinosi likovno-scenske umetnosti podrazumevali kao ukras i da ih tek moderni teatar osvešćuje kao neraskidivu komponentu svoje suštine.

Scena i kostim – dva verna druga, neretko rođena u istoj glavi, proizvod su specijalista primenjenih umetnosti.

Kompleksni projekti, mnoštvo skica, kojima pethode dogovori, rekvizitarijum, probe ne ostavljaju puno vremena za jednako važne aktivnosti, poput njihove promocije i izvan medija za koje su nastali. Za svakoga ko kompletnim bićem percipira i tako, zapravo, učestvuje u jednom umetničkom delu, bilo pozorišnom, filmskom ili televizijskom, čarolija boja, oblika, pokreta, uz sve izgovoreno, odglumljeno, otpevano i odigrano, u kontekstu jedne ideje, vođene dramaturškim, rediteljskim i koreografskim principom, ne prestaje njegovim trajanjem. Takvo delo nosimo u svom sećanju, utiscima, vizuelnom iskustvu, ponekad i snovima i vizijama.

Postoji potreba čuvanja i negovanja kostimografskog i scenografskog kulturnog blaga, sublimativnog vida primenjene umetnosti, održivog i rečitog kao samostalni umetnički produkt i kad je sveden na vizuelno-prostorni aspekt u kontekstu, kao u ovoj prilici, izložbene postavke. Očigledna je neophodnost sagledavanja pojedinačnih i isticanja vrhunskih autorskih doprinosa, ali i promena u vremenu, čitanju i pristupu delima univerzalne dramske, muzičke, baletske literature. Na taj način, čuva se sećanje na postignuća, koja i dalje nadahnjuju te predstavljaju sponu među različitim generacijama stvaralaca.

Čini se da i kod nas polako sazreva ta svest. Povremeno, doduše nedovoljno često, publika ima priliku da pogleda objedinjene rezultate na ovom polju. Posle nekolicine takvih postavki, uglavnom iniciranih u okrilju retrospektivne izložbene aktivnosti Udruženja likovnih umetnika primenjenih umetnosti i dizajna Srbije (ULUPUDS-a), sada već sedamdesetogodišnje reprezentativne asocijacije, i izložbama Međunarodnog trijenala scenografije i kostimografije, u okviru Sterijinog pozorja, prisustvujemo izložbi odabranog savremenog scenskog kostima i scenografskih rešenja, sa povodom razvoja ove teme, pre svega, za konkretniju orijentaciju naše kulturne svesti ka neprolaznim vrednostima, a protiv zaborava vrhunskih doprinosa naših umetnika u oblasti likovno-scenskog stvaralaštva.

Predstavljeni primeri kostimografija i scenografija različitih koncepata, stilskih određenja i likovnosti, dvadesetak stvaralaca, koji svojim radom obeležavaju kraj 20. i prve decenije 21. veka, uglavnom umetnički formiranih na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu, dragoceni su za razumevanje stručnih i umetničkih oblasti scenografije i scenskog kostima i njihovu primenu. Prikazani projekti (putem modela, skica, fotografija, audio-video zapisa) svojim elementima, omogućavaju razumevanje predstava gotovo u potpunosti. Postavka aktuelnog materijala na ovom polju neminovno ukazuje na autorske stavove i relacije sa stvaralaštvom savremenih likovnih umetnika, budući da su se tokovi scenske i likovne umetnosti oduvek mogli pratiti uporedo. Takođe, doprinos scenografa i kostimografa neodvojiv je od procesa vrednovanja umetničkog, u ovom slučaju, scenskog dela, koje donosi svaki novi trenutak u vremenu. Duh vremena odraziće samo autor koji poseduje izraženu osećajnost sopstvenog duha, uz neophodnu moć opažanja, estetsku i poetičku vrlinu, sposobnost materijalizacije zamisli, izvorno prepoznate u metafizičkoj dimenziji. U ovom momentu, stotine stvaralaca osmišljavaju nove svetove forme i kolorita, svako na svoj način, porađajući harmoniju i lepotu. Tu panoramu mnogih različitosti odražava i ova slojevita izložba, sačinjena od komplementarnih celina, ali jedinstvena idejom da se pokrene negde zastao javni dijalog o likovno-scenskoj umetnosti.

Kako su scena i kostim nerazdvojni u strukturi jednog kompleksnog scenskog dela, u inscenaciji, oni korespondiraju sa mnogim oblastima umetničkog stvaralaštva, te su uvek deo većeg društva, pa i kompleksno predstavljanje njihovog značaja podrazumeva koegzistenciju sa ostalim umetničkim sferama među kojima je možda najbližiji tekstil. Ova grana primenjene umetnosti, nerazdvojna i od čisto likovne umetnosti, široko je korišćena u realizaciji scenskog kostima, a zastupljena je i u scenografskim rešenjima, kao usko vezana za ambijente svakodnevice i one koje posmatrača vode ka drugačijim, izmaštanim prostorno-vremenskim dimenzijama. Tekstilni materijali podatni su za scensku upotrebu, ali i napredak umetnosti tekstila u smislu osvajanja prostora, naročito tokom druge polovine 20. veka, potpomogao je njegovu primenu i u drugim medijima. Neraskidive su i veze kostima i aksesoara, koji može da bude proizvod ne samo kostimografa, već i vajara, dizajnera nakita, obuće , a polje kostimografije takođe podrazumeva i projektovanje frizura i maski. S druge strane, scenografija je oduvek bila predmet bavljenja slikara, posebno pejzažista, i arhitekata, a ne isključivo scenografa. Štaviše, ključnih sedamdesetih godina prošlog veka, uz nastojanja reditelja i producenta Pitera Bruka (Peter Brook, 1925-2022), pozornica dobija status scenske pokretne slike.

I pored uslovljenosti rediteljskom zamisli, kao i specifičnostima žanra i medija, scenografija i kostimografija vizuelno-dramaturški doprinose predstavi upravo kreativnim, osobeno umetničkim stilskim tretmanom zadatka. Zadati zahtevi uglavnom neće ograničiti stvaralačke odgovore, ukoliko je projekat poveren autorima koji imaju šta da kreativno ponude i koji, istovremeno, dišu zajedno sa svim svojim saradnicima za život jedne predstave, što bolji prijem i odjek jednog filma ili za potrebe televizijske inscenacije. Ujedno to su i ljudi koji će svojim dizajnerskim intervencijama učiniti nezaboravnim razne događaje, instalacije, ambijente i postavke u različitim okruženjima. To što nam oni pružaju za određene medijske sadržaje, i što ostaje posle svega, u vidu skica i originalnog crteža, kostima, maketa , trag je koji svedoči o interdisciplinarnim zahvatima, o preciznosti izvođenja, likovnosti pojedinačnih elemenata i celine, ličnim poetičkim dometima, uz poznavanje materije, epoha, stilova, istorije kostima i scenografije, narodne umetnosti, popularne kulture, etnografije i etnologije, folklor, antropologije, sociologije, filozofije, psihologije. Upućuju na svoj način i na autorsku slobodu u doživljavanju teksta i zbivanja koja on donosi, na funkcionalnost datih rešenja, njihovu međusobnu usklađenost i karakterizaciju likova i scena kojima služe.

Nadasve, bez obzira na svu kompleksnost u kojoj učestvuju, svaki pojedinačni deo rada može i treba, ako je istinski vredan, da živi i jedan muzejski, galerijski ili revijski život, prema datoj prilici, dakle, život posle života u planiranom kontekstu. Kao takav, on je svedočanstvo duha vremena u kojem je nastao, jer svaka velika umetnost to odražava, osim što ukazuje na arhetipsku vrednost i poseduje edukativni i vizionarski karakter. Izloženi eksponati, ukupnim dejstvom na izložbi, upućuju naš pogled iza scene, kao ekstrakt svega onoga što podrazumeva unutrašnja struktura jednog scenskog dela, u bilo kom mediju, dela koje u našoj svesti ostaje dugo, a izuzetno može i da je bitno menja.

Savremene tendencije, dakle, nisu samo predmet i ideal struka primenjene umetnosti, već, u skladu sa inovativnim tehničko-tehnološkim i medijskim mogućnostima, pružaju nove vidove prezentacije scenskih umetnosti, čemu teži i ovaj izložbeni set, kao deo imaginarnog muzeja novije srpske scenografije i kostimografije.

Savremeni kostim i scena, svakako, zaslužuju novi pogled. Svojom lepotom, kreativnim iskoracima, potvrđenošću originalnosti i inovativnosti na mnogim meridijanima. Značajem za delo, glumce, publiku. Za kontinuitet i ukupni nivo jedne kulturne sredine.

Pratite nas i na našim društvenim mrežama:

Facebook

Instagram

<https://mediasfera.rs/2024/03/12/izlozba-igra-scen...>

3 / 3

Twitter

LinkendIn